

RÜSTEM PAŞA MESCİDİ

MS 39

YENİ BAHÇE

TB (2-1)

TE (2-3)

TM (2-1)

AKF.SY.İ 212

BOĞAZICI ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜK

Hoca Halil Attar Mescidi

Yeni bahçe Mescidi

Yeni bahçe, Arpaçe Sokakı

Banisi III. Mehmet devri ricalinden Hoca

Halil Attardır. Duvarları kâğız ^{ve} çatısı

ahşap olan mâbedin minaresi çesme

üzerine oturtulmuş, tipik bir eserdir.

1936 yılında yıkılmıştır (H. 221)

Öz, I. s. 153, not 350

tadır. Kurşun kaplı ahşap külâh ise poligonal esasa göre yapılmıştır. Binaya nazaran vaziyeti çok enteresan olduğu gibi, poligonal şekli, taşkın olmayan şerefesi ile bu minâre nadir rastlanan minâre şekillerinin en güzel, ve en san'atkârane numunelerinden bir tanesini teşkil eder. Bu kadar çeşitli hususiyeti üzerinde toplayan bu minârenin bazı benzerleri vardır.

Semiz Ali Paşa Mescidi Minâresi : (XVI. asır 2. yarısı) Eyüp [Res. 77].

Sadrâzam Semiz Ali Paşa tarafından yaptırılan bu mescid (132) XIX. asırda büyük ölçüde bir tâmir görmüştür. Taştan olan ve solda bulunan minârenin kürsü ve pabuç kısımları görülemez. Poligonal kapalı şerefesi, küçük pencereleri ile Bey mescidi minâresinin daha basit bir benzeridir.

Sokollu Mescidi Minâresi : (XVI. asır 2. yar.) Çekmece [Res. 84].

İstanbul civarında Çekmece'de olan Sokollu Mehmed Paşa Mescidi'nin minâresi bu tipin şayan-ı dikkat numunelerinden biri olduğu için burada zikrediyoruz (133). Bu minâre **minber - minâre** adını verdiğimiz grubun eserlerinden biridir (134). Avlu kapısının yanında bulunan bu küçük minâre, eşlerine Mısır, Orta Asya ve Anadolu'da rastladığımız minâreler gibi dışarıdan olan meyilli on basamaklı bir merdiven ile nihayetinde ufak bir kulübeden ibârettir. Şerefeyi teşkil eden bu "köşk" poligonal bir plânda olup, üzeri son zamanlarda çok biçimsiz bir külâh ile örtülmüştür. Ezan okuma pencerelerinin kenarları işlemeli ve korkuluklar da geometrik şebeke tezyinatlıdır.

Hoca Attar Halil Mescidi Minâresi : (XVI. asır) Yenibahçe [Res. 78 - 79].

Bu gün ahşap bir bina olan bu mescid, XVI. asırda Rüstem Paşa tarafından asıl yerinden yıktırılarak, şimdi bulunduğu yere nakledilmiş ve burada yeniden inşa edilmiştir (135). Geniş bir bahçenin içinde olan bina bizi ilgilendirmektedir. Fakat avlu duvarının iki caddeye köşe teşkil ettiği yerde bulunan kitabsiz «Çatalçeşmenin» üzerinde inşa edilen ufak minâre dikkati çeker. Çeşmenin Mihrimah camiinin "temel suyu" nu aldığı **Hadika** haber vermektedir. Şu halde çeşme Mihrimah camii ile aynı tarihte yapılmış olmalıdır. Minâre "minber - minâre" gurubuna girer, avlu duvarı boyunca çıkan yan tarafı düz taş levhalardan korkuluklu 13 basamaklı bir merdiven, çeşmelerden birinin üzerine kadar ulaşmakta ve burada poligonal küçük bir şerefe, bir kulübecik bulunmaktadır. Benzerleri gibi bu süslü değildir. Üzerinde ufak, konik bir külâh bulunmaktadır. Bu minârenin her bakımdan bir benzerine daha gene Yenibahçede Oksüzce mescidinde rastlanıyor idi. Maalesef bu değerli eser 1957 de yıktırılmıştır.

132 **Hadika**, I, 268, yaptıran 1564-65 de ölen Sadrazam Semiz Ali Paşadır, ayrıca bk. **Ali Paşa mescidi** mad. **İst. A.**, II, 430.

133 **Tezkiret-ül ebniye**, II, 46; I. H. Konyalı, **Mimar Koca Sinan**, İstanbul 1948.

134 Minber-minârelerin Mısır'da rastlanan bazı misalleri hakkında bk. J. Schacht, **Ein archaischer Minaret-Typ in Aegypten und Anatolien**, **Ars Islamica**, V (1938) 46-55; bu müellif bu dıştan merdivenli minâre tipini, en eski islâmî minâre tipinin bir devamı olarak görmektedir.

135 **Hadika**, I, 221, Yenibahçe mescidi olarak kayıtlıdır. Attar Halil Ağa tarafından yaptırılan bu mescid aslında Tahtakalede Rüstem Paşa camii yerinde iken, Sadrazam Rüstem Paşanın o yere bir cami yapmağı tasarlaması üzerine, "mescidi mezburu hedm idüp enkazını bu mahale nakl iderek yeniden bina eylemiştir... ittisalindeki çeşme Edirnekapısı camiinin temel suyu olup binasında baş halife olan zimmi ruhsat niyaz idüp, olunan müsaade üzerine bu mahalde icra eylemiştir..."; Eyice, **İstanbul**, No 123; bu minârenin eski bir resmi, Belediye Kütüphanesi'ndeki 60 numaralı album'de vardır.